

СТАНОВИЩЕ

От: доц. д-р Цветелина Иванова Маринова, департамент „Икономика“, Магистърски факултет, НБУ.

Относно: Придобиване на научната степен „доктор“ в направление 3.8 Икономика и научно направление „Световно стопанство и международни икономически отношения“ с кандидат Мина Любомирова Карпузова, представила дисертационен труд на тема: „Алтернативни бизнес модели в сферата на кръговата икономика в Европейския съюз“

Основание за представяне на становището: Участие в състава на научното жури по конкурс за придобиване на научната степен „доктор“, съгласно Заповед № 3-РК-56/31.10.2024 на Ректора на Нов български университет.

Становището е разработено при спазване на изискванията на ЗРАСПБ, Правилника за неговото прилагане и Наредба за развитието на академичния състав на НБУ.

1. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение

Темата на дисертационния труд на докторант Мина Карпузова, свързана с развитието на бизнес модели в сферата на кръговата икономика в Европейския съюз (ЕС) е особено актуална и придоби широка популярност през последните години в Европа и света. Изследването е по-специално фокусирано върху бизнес практиките в България. У нас развитието на кръговата икономика и по-специално практиките на компаниите в тази област са недостатъчно проучени и научните трудове са все още малко. В същото време се наблюдава ускоряване развитието на сектора в Европа. В ЕС кръговата икономика стана част от политическия дневен ред, в който въпросите на устойчивото развитие и растеж излязоха на преден план в контекста на постоянните кризи, пандемията от коронавирус, природните бедствия, конфликтите и войните, пред които са изправени държавите.

Кръговата икономика се фокусира върху цялостна трансформация на икономиката към ефективно и рационално използване на природните и производствените ресурси и преодоляване на огромните загуби и негативни ефекти от тяхното лошо използване и управление върху природата и здравето и живота на хората. В този смисъл кръговата

икономика е интегрална част от съвременната икономическа наука и нейното развитие и предизвиква все по-голям научен интерес и внимание в европейски и световен мащаб.

Първите идеи за кръговата икономика са свързани с появата и развитието на концепциите за „индустриална екология“ и „индустриална симбиоза“, използвани в икономическата география през 40-те години на 20 век. По-късно те придобиват по-голямо значение през 60-те и 70-те години на 20 век в контекста на развитието на зеленото движение в САЩ и Европа, а от началото на 80-те години на 20 век се появиха и идеите за плавен преход към устойчиво общество.

От началото на 20 век целите на устойчивото развитие, поставени от световните организации, намериха подкрепа, но и в същото време мерките и политиките за тяхното постигане остават дискуссионни и нееднозначни. Устойчивото развитие и икономическия растеж са предмет не само на дискусии, но и поставиха началото на нови икономически идеи като „дерастеж“. В този смисъл кръговата икономика би могла да играе важна роля при търсенето на ефективни решения на икономическите, социалните и екологичните предизвикателства, пред които е изправено човечеството.

2. Обоснованост на целите и задачите в дисертационния труд

Целите и задачите на дисертационния са ясно и логично формулирани и са в пълно съответствие с избраната тема. Те имат не само научен, но и научно-практически характер и това прави изследването по-мащабно и ценно, както за представителите на академичната общност, така и за политици, мениджъри, експерти и цялото общество.

Докторантката е дефинирала и хипотеза, обхват и ограничения на дисертацията, които съответстват на целта на дисертацията и улесняват читателя при проследяване на съдържанието и връзките между отделните части на труда.

3. Съответствие между избраната методология и методика на изследване и поставената цел и задачи на дисертационния труд

В увода на дисертацията коректно са представени изследователските методи, които докторантката използва в изложението. Изборът на качествени и количествени методи прави труда задълбочен и завършен. Те са умело съчетани с използването на множество научни статии и монографии, статистически, законодателни и стратегически документи, актове, анализи, които свидетелстват за много доброто познаване от страна на

докторантката на концепциите, политиките, тенденциите и практиките на кръговата икономика в Европа и най-вече в България.

4. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд (описание и оценка), включително наличие на оригинален принос в науката

Дисертационният труд включва както научни, така и научно-приложни приноси.

От научните приноси бих открила следните:

- Систематизирана е и обобщена огромна по обем информация, свързана с концепциите, законодателството, институционализирането и практиките на кръговата икономика в Европа и България. На тази основа са посочени трудности и ограничения пред сектора и са направени препоръки за тяхното преодоляване;
- Анализът на алтернативни бизнес модели в България на основата на проведените интервюта във водещи компании от сектора в страната, както и на анкетите на потребителите на техните продукти.

От научно-практическите приноси бих посочила:

- На основата на анализа на алтернативни бизнес модели в България са направени изводи относно икономическата ефективност на изследваните компании;
- Направени са препоръки относно насърчаване прилагането на кръговия модел в България и неговата роля за постигане на екологични и социални цели. Една от тези препоръки е и разработването на единна дигитална платформа за споделяне на добрите практики в сферата на кръговата икономика в страната.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд: брой, характер на изданията, в които са публикувани.

В автореферата докторантката е представила три публикации, свързани с дисертационния труд. От дисертацията и справка за изпълнение на критериите на Мина Карпузова е видно, че тя има и други статии. Тя е публикувала в списание „Икономическа мисъл“ на БАН, както и в сборници от национални и международни конференции и годишници на Нов български университет, Международното висше бизнес училище и др.

6. Мнения, препоръки и бележки

Дисертационният труд на Мина Карпузова представлява актуално и задълбочено научно и научно-приложно изследване в сферата на кръговата икономика. Докторантката демонстрира отлично познаване на концепциите, политиките и практиките в изследваната област в ЕС и България и отлични умения да представя, анализира и дискутира тенденциите, ограниченията и проблемите, свързани с развитието на бизнес модели в сферата на кръговата икономика в България. Тя участва в национални и международни инициативи и проекти в областта на кръговата икономика и устойчивото развитие, а освен това води и курсове пред студенти в бакалавърски и магистърски програми на НБУ.

Моите лични впечатления от докторантката Мина Карпузова са отлични. Тя е силно мотивиран, отговорен, последователен и креативен млад колега и учен, който иницира и осъществява най-различни академични дейности в департамента и университета през последните години.

Моите препоръки към докторантката са следните:

- Да продължи да разширява и задълбочава теоретичните и практическите си знания и опит в сферата на кръговата икономика и устойчивото развитие;
- Да развива критичното си мислене по отношение на идеите, концепциите, политиките и проблемите на кръговата икономика и устойчивото развитие в национален и европейски план;
- Да увеличи публикационната си дейност в национални и международни списания и издания.

В рамките на защитата на дисертационния труд, бих искала докторантката да сподели своите бъдещи изследователски и творчески планове.

7. Заключение с ясно формулирана положителна или отрицателна оценка на дисертационния труд.

Гореизложеното ми дава основание да оценя високо представения дисертационен труд. Считаю, че докторантката притежава всички необходими качества и напълно отговаря на изискванията за придобиване на научната степен „доктор“.

В заключение, предлагам на уважаемото научно жури да подкрепи присъждането на научната степен „доктор“ на Мина Любомирова Карпузова в професионално направление 3.8 „Икономика“ и научна специалност „Световно стопанство и международни икономически отношения“ на Нов български университет.

Дата: 11.12.2024 г.

ЧЛЕН НА ЖУРИТО:

(доц. д-р Цветелина Маринова)